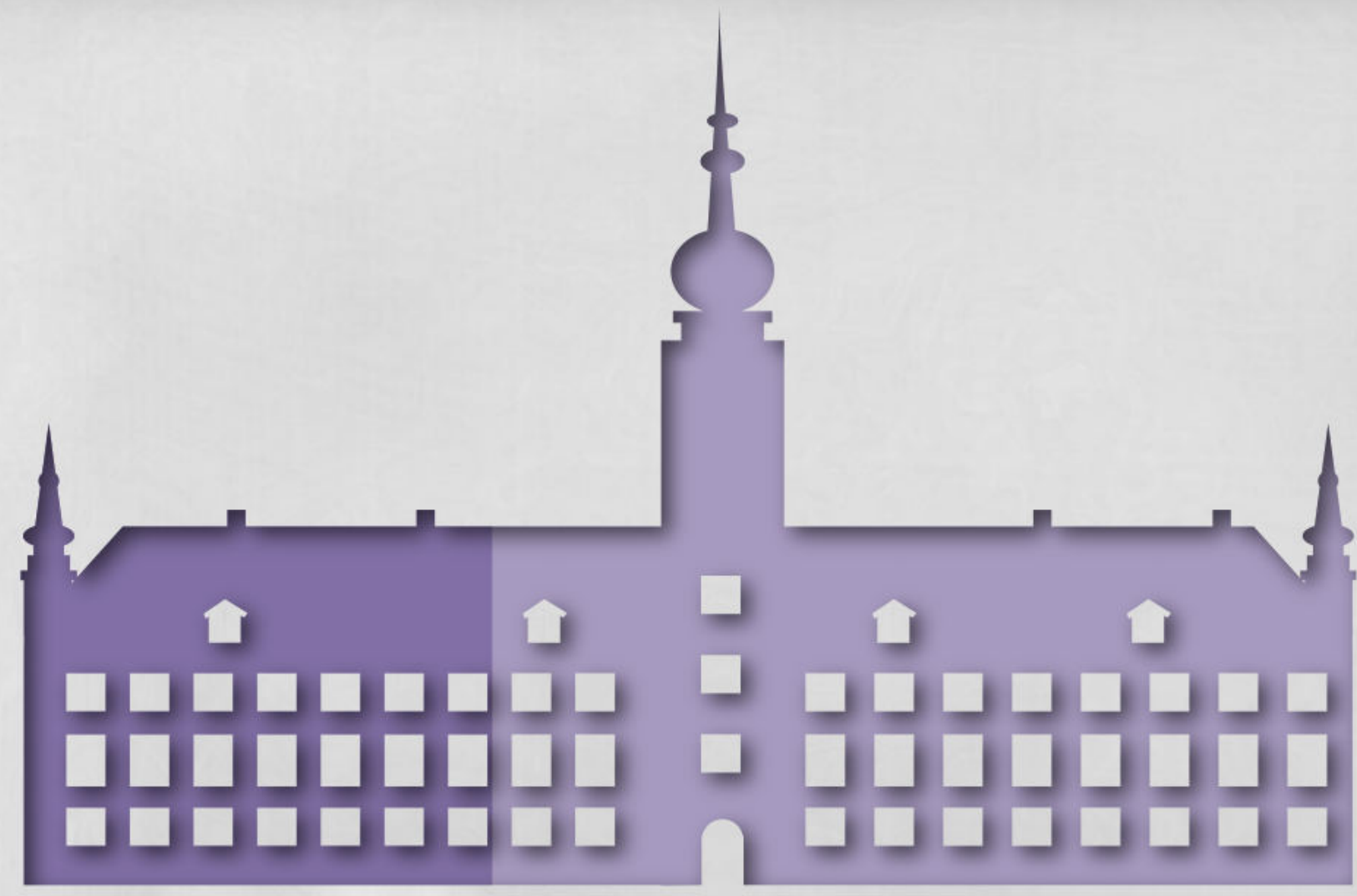

KONSTYTUCJA TRZECIEGO MAJA

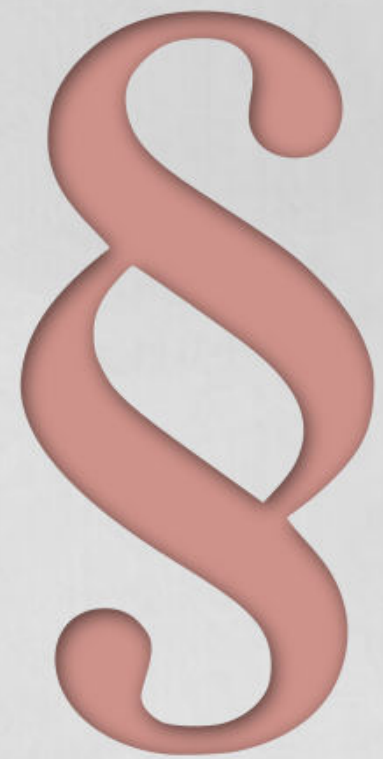
Po dwóch i pół roku obrad Sejmu Wielkiego zdecydowano się uchwalić Ustawę Rządową, czyli konstytucję. W prace nad nią zaangażowani byli czołowi przedstawiciele stronnictwa patriotycznego oraz sam król. W nocy z 2 na 3 maja jej projekt zaprzysięgło 83 posłów i senatorów, a następnego dnia przegłosowano ją w Sali Senatorskiej Zamku Królewskiego w Warszawie. W następnych miesiącach konstytucję poparła szlachta na większości sejmików. Niestety, jej przeciwnicy zdecydowali się na zdradę państwa.

Do tej pory konstytucja oznaczała każdą uchwałę sejmową. Ustawa Rządowa jako pierwsza regulowała całość ustroju państwa, stając się tym samym pierwszą polską ustawą zasadniczą czyli konstytucją w dzisiejszym rozumieniu.

z ok. **500** uprawnionych obecnych było **182** posłów i senatorów

Zwolennicy Konstytucji przyspieszyli dzień głosowania, aby skorzystać z przerwy wielkanocnej, podczas której wielu posłów rozjechało się do domów.

11

artykułów liczyła łącznie Konstytucja

85%

głosujących poparło Konstytucję

Protest zgłosiło tylko 28 osób.

Potwierdzeniem powszechnego uznania Konstytucji 3 maja były decyzje sejmików ziemskich, które zebrały się na początku 1792 roku. Z nich:

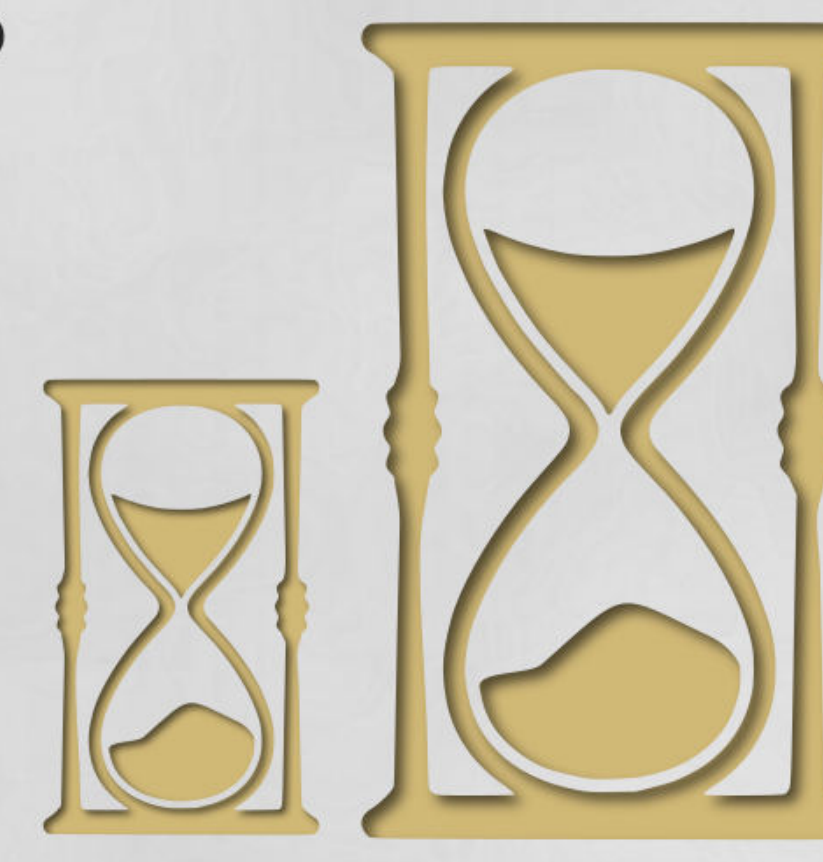
37 przysięgło wierność

20 uroczyście zaręczyło

13 podziękowało

8 przemilczało

0 odrzuciło

Konstytucja w praktyce obowiązywała **14** miesięcy

czyli do końca wojny 1792 roku. Formalnie została zniesiona po 30 miesiącach na mocy postanowień sejmu grodzieńskiego.

POSTANOWIENIA KONSTYTUCJI

RELIGIA

TOLERANCJA RELIGIJNA

- religią panującą **religia katolicka**
- wszelkim innym wyzaniom zapewnia się "pokój w wierze"

TRÓJPODZIAŁ WŁADZY

WŁADZA USTAWODAWCZA

- izba poselska i senatorska pod przewodnictwem króla
- posłowie wybierani na sejmikach; **wykluczenie szlachty-gołoty**
- posłowie reprezentantami całego narodu
- głosowanie większością głosów
- **sejm gotowy**

WŁADZA WYKONAWCZA

- król i rada, czyli **Straż Praw**
- król mianuje biskupów, senatorów, ministrów, komendantów wojska w czasie wojny
- w radzie zasiada prymas 5 ministrów (policji pieczęci, wojny, skarbu, spraw zagranicznych) i marszałek sejmu

NASTĘPSTWO TRONU

- dziedziczność tronu
- przyszłym królem **Fryderyk August elektor saski**
- następnie jego potomstwo, czyli z braku syna - córka **Maria Augusta**

WŁADZA SĄDOWNICZA

- sądy I instancji - kryminalne i cywilne - w każdym województwie i działające **ciągle**
- sędziowie wybierani na sejmikach
- osobne sądy dla mieszczan i wolnych chłopów
- zapowiedź opracowania **nowego kodeksu cywilnego i kryminalnego**

STANY SPOŁECZNE

SZLACHTA

- zachowuje się wszelkie przywileje szlacheckie

MIESZCZANIE

- zezwolenie na zakup ziemi poza miastami
- ułatwienie nobilitacji oraz awansów w wojsku
- udział reprezentantów miast na sejmach

CHŁOPI

- wzięci pod opiekę prawa i rządu krajowego

DROGA ZDRAJCÓW

DO CARYCY KATARZYNY II

Stanisław Szczęsny Potocki
generał artylerii koronnej

Seweryn Rzewuski
hetman polny koronny

Franciszek Ksawery Branicki
hetman wielki koronny

Wiedeń

spotkali się tu główni przeciwnicy konstytucji: hetman polny koronny **Seweryn Rzewuski i Szczęsny Potocki**. Wysyłali pamflety przeciwko Konstytucji i snuli plany jej obalenia i przywrócenia dawnego ustroju.

Jassy

opozycjoniści spotkali się z rosyjskimi generałami i byli świadkami **zakończenia wojny z Turcją** (9 I 1792). Armia rosyjska mogła dzięki temu znów interweniować w Rzeczpospolitej.

Petersburg

opozycjoniści spotkali się z carycą Katarzyną II. 27 kwietnia 1792 roku podpisali pod dyktando **rosyjskie akt konfederacji**.

Targowica

w majątku Szczęsnego Potockiego ogłoszono ogólnokrajową konfederację, zawiązującą w granicach Rzeczypospolitej **wojska rosyjskie**, w celu obalenia Konstytucji.

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2021

Projekt „Dla Niepodległości - kontynuacja” realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Uznanie autorstwa 4.0. Międzynarodowa, projekt "Dla Niepodległości - kontynuacja"

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

opracowanie: Łukasz Wrona, Mateusz Białowiejski
grafika: Urszula Wrona